

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 71. ANULU XIII.

Telegrafulu ese de dona ori pe septemau: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 9/21 Septembrie. 1865.

tru provinciele din Monarchia pe unu annu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 annu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intieia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2. cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2. cr. v. a.

Intempinarea Ilustratii Sele Preasantitului Domnu Episcopu diecesanu, Ioann Popasu.

Caransebesiu, in 25 Augustu.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Sub hubuitulu tréscurilor, tragerea camaneloru la s. biserici si resunete de „Sa traiésca!“ cu calarime forte numerosa de Romani graniceri imbracati in vestminte serbatoresci, pe cai alesi, dintre cari doi mai de frunte erau conducatori, eara unulu in vestminte moderne nationale romane pe langa trasur'a Ilustratii Sele de partea drepta, si Aram-Basi'a Seresaniloru in parada cu decoratiuni pe peptulu seu militarescu dea stang'a, se pasi mai departe spre loculu resiedintiei. La marginea orasiului era unu arcu radiecatu cu inscrierea: „Bine ni-ai venit!“ si calea tota presarata cu earba verde si flori, tivita cu tersi verdi pana in piatia, biserica si pana la edificiulu destinatu spre locuintia Dlui Episcopu. Altu arcu triumfalu pomposu cu inscriptiunea: „Spre a nostra mare bucuria“ — de drepta si de stang'a cu portale mai mici infrumsetia intre doue case unghiulu intratei la piatia, unde naintea crucei se afla unu cortu din ramuri de bradi cu flori diferite forte frumosu construitu subt ingrijirea celui mai zelosu cetatianu romanu si negociatoriu, cu unu altariu, pe carele steteau ornatele archieresei pregatite, si cu unu publicu de tote nationile si confessiunile forte numerosu. In mijloculu pietiei fu Il. Sea intempinatu mai antaiu decatra c. r. Colonelu alu regimentulu romano-banaticu cu intregulu corpu oficirescu prin unu cuventu de bunavenire in limb'a germana, pe langa care i se immanua totodata si nalt'a diploma asiediata intr'o siatula, carea a fostu dela inaltulu ministeriu tramisa spre a i se pred'a indata la sosirea Preasantiei Sele. Respundendu M. S. Dlui Colonelu totu in limb'a germana si descoperi prin cuvinte oratorice stim'a catra corpulu oficirescu si armafa imperatesca, si-si marturisi credintia neclatita si omagial'a supunere pana la morte catra Maiestatea Sea preagratosulu Imperatu si nalt'a casa imperatesca. Dupa acést'a lu felicitara alesii din partea comunei bisericesci rom. catolice cu Preareverendulu loru Domnu Decanu in frunte, si apoi si alesii comunei cultulu israiltenescu; unor'a si altor'a le respunse M. S. amesuratu cuventarei loru in limb'a germana. Preotimea din protopopiatulu Caransebesiului, Lugosiului si alu Mehadiei, cu dd. Protopopi in frunte, au formatu de aci spaliru pana la cortu in vestminte bisericesci dimpreuna cu 24 fetitie imbracate in albu; printre cari Preasantia Sea D. Episcopu sub nefinite resunete de: „Sa traiésca!“ purcese spre a se imbraca iu ornatele archieresei, si asiá se forma de aici mai departe o processione imosanta cu facii aprinse si flamure bisericesci, catu deodata se insufleti totu poporulu de o santienia si evlavia nespusa; corulu cantaretiloru intona tropariulu chramului, si processionea purcese cu Archiereulu spre biserica. Casele dealungulu erau ornate cu stindarde nationale si imperatesci, la ferestrii aterneau feliori de covore infrumsetiate cu cununii si lantiuri de flori, si sexulu frumosu in semnu de veneratiune si bucuria arunca buchete de flori asup'a inaltu veneratulu loru Archipastoriu, pe candu fetitiile cele in albu imbracate i preserau la totu pasulu floricele din corfe, si campanele si tréscurile resunau din tote partile.

La intrarea in biserica tinu P. C. Sea D. Vicariu din Caransebesiu unu cuventu, la alu carui sfersitu postu pre Preasantia Sea a pasi in launtrulu s. biserici si a o priimi sub scutulu Seu Archierescu, ca pre un'a ce dela provedintia i e concrediata spre a o carmuí spre fericirea vremelnica si vecinica a fiiloru Sei sufletesci. Intrandu Il. Sea in biserica, dupa pace saruta s. icone si si facu rugaciunea in mijlocu, se asiedia binecuventandu poporulu in scaunulu Archierescu, desfatandu-se sub decursulu servitiului ddiescu cu privirea tem-

plei scobite din lemnu, aurita, si a picturei; eara poporulu se indulcia cu privirea spre stralucit'a fatia a antaiulu Episcopu romanu. Cu finitulu indatinatulu serviciu ddiescu pontificantele Preareverendulu domnu protopresbiteru alu Oravitiiei au felicitatu in numele diecesei intregi pre Ilustritatea Sea, desfasurandu in acelu cuventu, cumca bucuria toturor'a e nespusa de mare, si nici pote cu cuvinte a o descrie. — Nalt'preasantia Sea in sa, cu o voce plina si secura, incep'u a cuventu in intielesulu mai lamuritu alu religiunei nostre dreptmaritore, dicendu: „Acést'a este diu'a, in carea sa ne bucuramu si veselimu in tr'ens'a.“ Espunendu apoi caus'a bucuriei acesteia, ceea ce avemu mai vertosu gratiei Maiestatii Sele preabunulu nostru Imperatu sa o multiamimu, enumera asuprelele, ce avu sa suferu s. nostra biserica romana in tempurile trecute sub strainii, cari au impedeatu cumplitu pre Romanulu ortodoxu in desvoltarea lui religiunara, morala si intelectuala, si cari au adusu nespusa paguba chiaru si in starea lui materiala, ca barbatii bisericei nostre romane ortodoxe preoti si mireni umblau persecutati, departati dela ori ce binefacere, lipsiti de panaea de tote dilele, siliti de a-si parasi patri'a si a lua lumea in capu, si pentru ce? Pentruca ei se siliau a departa fatal'a pedeca, ce se intinsese in calca bisericei si a nationei nostre ca unu munte gigantic, si pentruca ei cautau sa lumineze mintea si sa nobilizeze inim'a coreligiunariloru sei romani. „Drepta este asiadara bucuria, ce se manifesteaza astadi cu lacrimile pe ochi, caci astadi vedeti dorintiele cele mai ferbinti implinite, ce de atatea vecuri le-ati nutritu, vedeti orasiulu, pe care-lu despoiasse nedreptatea tempuriloru de celu mai pretiosu odoru alu seu, inzestrandu-se iarasi cu unu scaunu Archierescu.“ Mai departe amintu de pretiula, care se cuvine Romanulu a-lu pune de acum inainte pe institutele de crescere si invetiamentu, pe scole, caci fara scole, dice, nu pote fi venitoriulu Romanulu ferice s. a. Cuventulu acest'a facu mare impressiune asup'a toturor' ascultatoriloru si tresari inimel' multor'a, caci din acest'a e invederatu, cumca Ilustritatea Sea cunoște preabine ostarile dupa cultura ale banatieniloru Romani, si are o vointia tare de a lucra cu sinceritate pentru a ne aduce si biserica si scolele la infflorire, dar la tote acestea provoca neincetatu conlucrarea din respoteri a preotimei si cu deosebire a Protopopiloru Sei.

Totu poporulu cu intregulu corpu oficirescu si preotime petrecura iarasi sub processione pre Ilustritatea Sea pana la locuintia-i, si dupa acést'a binevoi a priimi in corpore autoritatile militari si tote clasele de cetatieni de tote confessiunile si natiunalitatea.

Ser'a s'a iluminatu in onorea preaveneratulu Archipastoriu totu orasiulu, flamure nationale si imperatesci, transparente felurite nu lipsiau, precum fu unulu mai de insemnatare cu insigniile episcopesci si cu inscriptiunea „Ioanne, Archipastorule bune! deschide turmei calea luminarei“ la cas'a acelu cetatianu, carele suferindu multe pentru natiune din partea persecutoriloru de pana acum, nu-si promite alt'a dela tote cele ce se facu pentru Romani, decatu prosperarea in cultura si civilizatiune mai vertosa a clerulu romanu. Earu capel'a militara si unu conductu de facile aprinse concentrandu-se la s. biserica porni subt intonarea pieselor romane spre resiedintia episcopesca. Acolo domnulu negociatoriu si antiste comunale Ioann Peti'a spuse I. S. in numele Caransebesieniloru unu cuventu de felicitare mai pe largu, in care desfasura bucuria cea mare, ce au produs'o in pepturile loru actulu maiestaticu din 6 Iuliu a. c. si ca suntu asiá de fericiti a fi capetatu in preasantia persona a Il. S. pre barbatulu doritorulu, pre acelu conducatoriu intieptu alu venitoriulu loru, carele va scapa dieces'a din starea eii cea anormala, in carea o cufundaseru impregiurările vitrige ale tempuriloru trecute; si rosti recunoscintia catra Maiestatea Sea preainduratulu Imperatu Franciscu Iosifu I. si catra tota nalt'a casa domnitore, caci S'au induratu preagratosu a

pune și națiunea română, cea până acum intru toate credincioasă preanaltului tron, în linia egală cu celelalte națiuni și religii conlocuitoare din marele imperiu austriac. Incredință pre Ilustr. Sea în numele conaționalilor sei, cumca ei din timpuri străvechi fiindu îndatinati la ori ce sacrificiu pentru s. loru biserică, pentru imperatulu și națiune, voru remane și de acum înainte credincioși tradițiilor acelor'a, și cumca ei cunoscându misiunea cea grea a Ilustrității Sele totdeun'a și sub ori ce impregiurări pelânga cea mai mare resignatiune de sine lu voru sprijini; și incheiă cu de trei ori: „Să traiesci înaltupreasantite Domnule Archipastoru alu nostru, preaiubitu Episcopu diecesanu!“ — Resunetulu cuvintelor acestor'a nu voiă sa iee capetu.

La aceste urări de fericire multiami Preasantia Sea cu urmatorele cuvinte: „Ve multiamescu ferbinte pentru urările, ce suntu incredintiata, ca mi le-ati facutu din inim'a cea mai curata. Pregatirile cele pompöse, ostenelele și spesele, ce au facutu scump'a mea comuna Caransebesiu pentru priimirea mea, suntu semne invederate, ca ea intielege preabine puseciunea eii, ca ea e insufletita și petrunsa de simtiamentulu religiosității, moralității și alu culturei. De aceea mai repetu inca odata, ca eu amu venitu în mijloculu DVöstre cu o vointia tare și evlavioasă, cu o inima plina de dragoste, de incredere și de otaririle cele mai sante. Ve potu dara incredintiă, ca înalt'a chiamare, la carea m'au alesu nemarginit'a bunatate a lui Ddieu și gratia Maiestätii Sele preabunului Imperatu și Rege Apostolicu, mi jace adencu la inima intru tota marimea eii, voiu conclură din toate poterile pentru că sa se implinesca pe câtu se pöte trebuintele, cerintiele și dorintiele cele drepte ale bisericei și națiunei nöstre, voiu starui neincetatu, că sa nantezu pacea, buna'ntielegerea și armonia între toate națiunile și confesiunile ale acestui orasiu și întregi mele eparchii. Sa nu uitămu insa Dloru, ea Ddieu da totu darulu și bunatatea; fia dar binecurentatu numele Domnului Domnedieu nostru de acum și până în vecu. Și fiindca dupa Domnedieu avemu de a multiami Maiestätii Sele cavalerescului nostru Imperatu pentru restituirea Metropoliei și reinvierea acestei eparchii române a Caransebesiului, asiă sa strigămu din adenculu inimiei: Maiestatea Sea Imperatulu, Imperatés'a Elisabet'a, Serenitatea Sea urmatoriulu tronului Rudolfu sa traiesca, sa traiesca, sa traiesca! — Nimenea nu se indoiesce, ca stîlpulu celu mai tare și neclatitu alu tronului este armat'a; asiă dara gloriös'a și neinvigibil'a armata a nöstra austriaca sa traiesca! Patri'a bine se asemena cu o muma, carea chranesce, îngrijesce și naintea cultur'a fiiloru sei; deci scump'a nöstra patria Ungari'a, în alu cărei sinu petrecemu viétia buna și fericita, sa traiesca!“ După acestea se naltiară urări de fericire și viétia îndelungata pentru Escellentia Sea Înaltupreasantitulu Domnu Archiepiscopu și Metropolitu alu Româniloru Andreiu Baronu de Siagun'a; pentru Ilustritatea Sea Domnulu Episcopu alu Aradulu Procopiu Ivacicovicu și d. Andreiu de Mocioni; pentru inteliginti'a româna mirăna și bisericească, și în fine pentru locuitorii Caransebesieni. La toate acestea poporulu celu numerosu adunatu strigă cu invapaiere: Sa traiesca! și band'a militara petreceă chiotele de bucuria ale poporului cu îndatinatele tonuri; eara la smintirea numelui Maiestätiloru Sele și a Serenissimului principe Rudolfu cantă tinerimea cu poporulu întregu cu capetele descoperite innulu popularu. În fine formă tinerimea scolara și capel'a unu rendu și sub conducerea dlui invetiatoru din locu se intonara versuri de cantări ocazionale spre laud'a și felicitarea Înaltupreasantitulu Domnu Episcopu, și conductulu plecă pe strade mai departe spre a incheiă bucuria din diu'a acés'a prin unu cuventu de multiamire și recunscintia și cătra domnulu Colonelu alu regimentulu, carele la toate au fostu sprijinulu mai eclatantu alu tuturor dorintieloru nöstre celoru juste.

Dupa serenada la 6 öre sér'a se dete din partea cetățieniloru mai de frunte unu banchetu stralucitu la „pomulu verde“ în onörea Preasantiei Sele domnului Episcopu, luandu parte atātu corpulu oficerescu, câtu și preotimea cu cei mai alesi din comunitate dintre romano-catolici cu domnii preoti ai loru în frunte, și și israeliti. Ilustritatea Sea binevoi pelânga toate fatigele calatoriei a onoră banchetulu cu presentia Sea, fiindu la acés'a poftitu prin o deputatiune alésa dintre cetățieni, și petrecu cu placere și voiă deosebita până spre mediulu noptii. Nici la acés'a masa splendida nu lipsira toatele cuviinciose, ce le aduse M. S. în limb'a româna pentru Maiestate și pentru gloriös'a armata austriaca, pecandu preareverendulu domnulu parochu romano-catolicu din Slatin'a radică pocalulu în numele coreligionariloru și conaționaliloru sei spre fericit'a sanetate a Ilustrității Sele iarasi în limb'a româna. Amicabilitatea, sinceritatea și imbratiosierea fratiesca fu spiritulu supravigitoriu alu petrecerei acestei'a, încātu du-

pa plecarea P. S. S. multi dintre meseni și petrecura și mai departe.

Din faptele acestea pöte ori și cine cunösce din destulu, cumca granitierii sci apretiu fôrte castigulu celu mare, ce isvoresce pentru dulcea și s. biserica româna naționala prin restituirea diecesei Caransebesiului, și cumca densii, miscati de apretiuirea acés'a, totdeun'a voru caută a pastră cu scumpatate renumele loru celu nepatatu de Români statornici și neclatinati în credinti'a cătra legea loru ortodoxa, cătra Imperatulu și națiune.

Sabiiu în 8/20 Septembrie. Prin p. n. resolutiune din 7 Septembrie a. c. Esc. Sea, Baronulu Franciscu Kemény, este numitu presiedinte alu fiitörei diete transsilvane. — Precum se aude, fiitorulu redactoru alu foi germane de aici „Herm. Zig.“ etc. va fi Consiliarulu de tribunalulu superioru de aici, deputatulu dietalu și imperialu, d. Mich. Binder. —

Clusiu în 1 Septembrie. De multu nu V'amu scrisu despre cele ce se petrecu aicea. Dupace Guvernulu fu mai bine de doi ani impartitu în Sabiiu și Clusiu, partea, ce eră în Sabiiu, veni iarasi la Clusiu. Escellentia Sea D. Gubernatoru sosi aicea Joi nöptea în 26 Augustu. Vineri priimi comun'a orasienesca și magistratulu, cu care ocaziune primariulu orasiului lu salută în limb'a magiara, la care D. Gubernatoru respunde totu în acea limba. Tămbata se representă Guvernulu cu Esactoratulu provincialu în sala de siedintie a Guvernului Escellentiei Sele, fiindu condusu de D. V. Presiedinte Groisz. La trecerea D. Gubernatoru prin ambiatulu celu spatiosu alu Guvernului, facendu amplotatii spalieru, lu priimira cu „Eljen!“ În sala lu salută D. Vicepresiedinte în limb'a magiara, la care D. Gubernatoru respunde în cea germana: ca-i pare bine, ca vede iarasi adunatu Guvernulu la unu locu, spre usiurarea serviciului, apoi recomanda o indoita diligenția amplotatiloru, pentruca impregiurările tempului suntu silitöre și ceru o indoita activitate. Dupace esira cei nechiamati, se începü siedinti'a, cu citirea decretelor amplotatiloru celoru repusi, schimbati și nou denumiti, apoi pentru propunerea regalistiloru la diet'a venitöre. Luni se sună ca va fi siedintia plenaria pentru citirea decretulu, ce atinge conchiamarea dietei, dar nu sci din ce cauza se amană pe Marti.

Eri dara se citi și acelu Decretu, care e scrisu în trei limbi și pöte ca lu veti avé până acum'a: (Publicatu în nr. 70. Red.) Diet'a se conchiamă pe diu'a onomastica „a reginei“, adeva pe 19 Novembre c. n. în Clusiu pe bas'a art. XI din anulu 1791; cu acea deosebire, ca și cetățile sasesci și Fogarasiulu precum și districtulu Naseudului au sa tramita deputati. Acum s'a renditu o comisiune, care sa lucre cele de lipsa pentru alegeri; se dice, ca se va pofti și comitele sasescu sa escrie alegerile de lipsa în sasime. La citirea Decretulu au fostu fatia din Consiliarii cei repusi: dd. Alexiu Nagy și Baronulu Bornemiss'a. Dintre Români numai D. Buteanu, care a depusu atunci și juramentulu în calitate sea cea nouă.

Omulu aru fi acceptatu, că Magiarii sa salte de bucuria, ca li s'au implinitu dorulu, avendu diet'a acés'a, care e numai ad hoc, sa se ocupe numai și numai cu art. de lege din 48 despre uniunea cu Ungari'a; insa departe, fetiele, deca nu ne insiela esteriorulu, suntu posomorite, ba potemu dice îngrijate, strasaltările obicinuite ale Magiariloru au peritu, au inceputu și cetățienii a se apropiă de militia, cu carea până acum'a nu voiău sa-si faca de lucru, ba ce e mai multu, la representarea Guvernului erau și amplotatii imbracati în fracuri, fără sa fia batutu cui va la ochi. Români nu vreau sa scia de alegeri noue, ci dicu, ca ei au deputatii loru, pre cari Maiestatea Sea nu i-a deslegatu de apromisiunea facuta în diet'a din Sabiiu; ba aicea se vorbesce, ca Districtulu Fagarasiului aru fi facutu unu protestu inctr'a dietei conchiamande și aru fi rogatu pre D. Capitanu supremu, Cav. de Puscariu, sa-lu duca Imperatulu. — Dorerea amplotatiloru e mare, căci s'a latitu faim'a, ca D. Vicepresiedinte Groisz, care cu afabilitatea sea a sciutu castigă inimele tuturor'a, se va stramutá la Vienn'a. Noi i urămu și acolo cea mai dorita sanetate, și deca stramutarea lui se face în favörea serviciului, atunci ne vomu bucurá, eara de e numai din cauza, că sa nu fia aicea, atunci intr'adeveru aru fi de tenguitu perderea unui barbatu demnu de tota stim'a, a unui amplotiatu credinciosu Maiestatei Sele, patriei și serviciului seu, a unui amplotiatu alu adeverului, a unui stimatoru alu naționalitatiloru și confesiuniloru tuturoru dia patria. — Despre regalisti se vorbesce, ca voru fi toti acei'a, cari mai suntu în viétia din anulu 1848, apoi cari dupa posturile, ce le ocupa, suntu chiamati a fi regalisti, mai pre urma și cei din 1863! —

Lumea și sparge capetele, ca ce a facutu D. Mitropolitu

greco-resaritenă la Vienn'a, și de ce s'au întorsu asiă curenđu acasa? Firesce ca nu lipsescu și scornituri de totu felulu, că sa afle caus'a întorcerei ceii grabnice.— Multi se mira, ca „Herm. Ztg.“ au încetatu cu totul de unu tempu încôce a se ocupă cu politic'a, adeca a mai dá articuli caustici, și și despre acést'a afla cause indestulitóre.— Se aude, ca Comitetele sasescu va conchiamă Universitatea sasésca, că sa se întelêga despre pasii, ce au de a-i face în privint'i'a dietei, că sa fia în armonica întielegere; toti credu, ca Sasii nu voru tramite deputati la dieta, necunoscendu inca memorandumu, ce se crede, ca l'a datu densulu Imperatului.

Din Ungari'a se scrie foi vienesse „N. Frdbl.“, ca de curenđu Colomanu Tisza a facutu o visita lui Franciscu Deák la Pusztá Sz. Lászlo, cu care ocaziune cei doi corifei magiari sa se fia întielesu între sine, că sa tramite câti-va membri mai distinsi ai dietei ungare din 1861. în Transsilvani'a, spre a observă miscările la alegeri și a agitá în interesu magiaru. Acea fôia adauge, că agitatiuni magiare nu voru lipsi, pecandu ca Metropolitulu Siagun'a i s'a datu în Vienn'a svatulu, a se feri de ori ce agitatiune.—

Varietăți și noutăți de di.

DD. Dimitriu Bolintineanu și Alexandru Papiu Ilarianu, precum spune „Concordia“, au trecut în 3/15 Septembrie prin Pest'a.—

(Music'a instrumentala la cultulu domnediescu.) Într'unulu din sinódele bisericei scotice se ventură între altele și întrebarea: ca ôre este cu scopu music'a instrumentala în biserică? și unulu dintre cei mai distinsi barbati ai bisericei dise în cuventarea sea, ca e mai pecatu a'n-trebuintiá la cultulu domnediescu instrumente musicale.— Parerea lui se adoptă din partea sinodului, și astfelu chiaru și eschiderea organeloru se hotari cu 313 fatia cu 33 voturi. Precum se vede dar, biseric'a scotica (protestantica) și n'a privint'i'a acést'a, că n'tr'a mai multoru altoru datine, se apropia de biseric'a primitiva orientala.—

Nrulu 10 alu „Familiei“ dto 5/17 Septembrie cuprinde următoarele: Portretulu și biografi'a lui Fr. Liszt.— Pastorulu, de H. Granda.— Mai bine mórta, de I. Somesianu.— Esecutarea oratoriului lui Liszt (ilustratiune).— Biografi'a lui Georgiu Lazaru, comunicata de Georgiu Baritiu.— Cuventu alu lui Lazaru.— Suyeniri și impressiuni de caletoria, de Aaron Denisusianu.— Columb'a.— Modelu de brodaria pentru batiste.— Ce e nou?— Literatura.— Gacitura de siacu.— Post'a redactiunei.— Pe invelitóre: Corespundintie din Abrudu, Lugosiu și Bai'a-mare.— Numele prenumerantiloru.— Din strainetate.— Diuariulu gradinariloru.—

(Inventiune noua.) Unu cetatianu italianu din Florenti'a, anume Augustinu Borghi, au inventatu o procedura chemica, prin carea tóte materiale— lemne, pânsa, hartia, ba chiaru și prafu de pusca— le pôte face neardibile.—

Principatele române unite.

Raportulu nostru de astadi asupr'a lucrurilor din Romani'a are sa cuprinda dône acte de cea mai mare însemnatate. Unulu e: ca Domnitorulu prin proclamatiunea sea dto 30 Augustu dete amnestia generala tuturoru celor complicati în evenimentele din 3/15 Augustu, alu doilea celu atinsu inea în nr. din urma, ca adeca cu 1 Septembrie intră în activitate legea pentru instructiunea (invețimentulu) obligatoriá și gratuita în tóta estinderea Romaniiei.

Domnitorulu aduse la cunoscint'i'a tieriei generós'a sea hotarire prin urmátorea proclamatiune:

Romániloru, tristele evenimente petrecute în lips'a Mea M'au petrunsu de o durerós'a impressiune. Dara și astadata poporulu románu a probatu, ca scie a se feri de uneltiri culpabili.

Démn'a și liniscit'a atitudine a tieriei întregi, și în asta impregiurare este cea mai viua reprobare a celor petrecute.

Servésca de lectiune reprobarea tieriei! Vêda-se inca odata, ca ori ce încercare de a resturná institutiunile tieriei, nu va gasi nici unu spriginu în inimele Vóstre.

Romániloru, tare de increderea vóstra, tare de închizesiuirea, ce din nou ati datu viitorulu, prin întiept'a vóstra portare, Eu, în asta di acordu o deplina amnestia celoru urmáriti pentru delicta politice.

ALESSANDRU IOANN.

N. Cretulescu. Florescu. N. Balanescu. D. Cariagdi. Manu.

Cu privire la legea pentru scóle, ministrulu culteloru și instructiunei publice, d. Cariagdi, emise unu cerculariu câtra P. S. S. Loru Metropolitii și Episcopii tieriei, și altulu câtra satenii románi,— acte destulu de însemnate, pentru de

a fi cunoscute și publiculu nostru, că nisce atestate imbucurátore, ca Romani'a, ori preste câte pedeci are a calcă, totusi înainteza necurmatu pe celea progressului.

Eata cerculariulu câtra Archipastorii tieriei:

Preasantite, religiunea nóstra strabuna a fostu în trecutulu scutulu romanismului și erá scutu alu nationalitáti: căci, din scutulu acelei religiuni isvorá asupr'a eii lumin'a și adevêrulu.

La pastorii sufletesci ai natíunei și astadi ceremu concursu pentru luminarea natíunei. În diu'a de 1 Septembrie intră în lucrare nou'a lege scolara cu marele principiu alu obligatiunei instructiunei primarie. Punemu acestu principiu mantuitoriu sub umbrirea bisericei stramosiesci.

Radicati, Preasante, vocea amvonei pentru espicarea lui. Puneti a se face rogaciuni în tóta Eparchi'a Présantiei Vóstre pentru prosperitatea instructiunei publice. Ordonati clerulu sa indemne pre sateni, mai alesu, a-si tramite copiii la scóla, căci glori'a religiunei va stá în isbând'a luminei, și salvarea patriei române nu este decâtu cu acést'a conditiune.

Dorimu imbunatatiri cu totii: Scóle și iara scóle! lumina și iara lumina! și imbunetátirea este asigurata, și este asigurata sórtea romanismului.

Scólele în trecutulu se tîneau în pridvórele bisericeloru nóstre.

Faceti dara, Preasante, prin influint'i'a salutaria, ce Ve da sânt'a nóstra religiune, că și pe viitoriu, scóla sa fia predvorulu bisericei române și ambele intrarea sigura la templulu bunului, alu adevêrului, alu frumosului și alu romanismului.

Priimiti etc.

Ministru D. Cariagdi.

Ear celu câtra sateni e acést'a:

Sateniloru, dice o vorba vechia, ca cine n'are ochi, în grópa da. Suntu unii ómeni, fratiloru, cari au și ochi, și de grópa totu dau; pentru ca macaru ca cu ochii vedu grópa, ci ei nu se sciu feri de a cadé în ea, ca mintea loru e intunecata și orbita. Si vai de omulu cu mintea intunecata și orbita, ca nimic'a nu se alege, nici de densulu, nici de cas'a lui, nici de copilasii lui, nici de bucatele lui, nici de vit'a lui! Earu acel'a, carele vede nu numai cu ochii vederei, dara și cu ochii cei ascunsi și ascutiti ai mintii, în sporiu și în bine duce cas'a lui, copiii lui, bucatele lui și tóte ale lui.

Vreti ôre fratiloru, sa fiti cá orbulu de minte, carele vede grópa și de ea nu se pôte feri? Scie bine Guvernulu prea înaltulu Domnitoriu, ca voi nu vreti a fi asiá orbi, astadi mat alesu, candu brézd'a, ce trageti în ogoru e a vóstra, candu caminulu, la care adapostiti pre sot'i'a și pre copilasii vostri, alu vostru și numai alu vostru este! Ce folosu, într'adeveru, ca iubirea Mariei Sele v'au datu stapanirea preste ale vóstre, preste cas'a și ogorulu vostru, déca nu veti avé mintea și priceperea de a le pastrá și de a le spori și a le îngrijí mai bine și a deprinde, mai alesu, și pre copiii vostri sa le îngrijésca, sa le sporésca și sa le iubésca!

Dara unde poteti voi a invetiá pre copiii vostritóte acestea, déca nu la scóla? ca de aceea au facutu guvernulu scóle și va sa totu faca pe unde va mai fi lipsa de ele, că sa n'vetié fia-care a se rugá lui Domnedieu, cá bunu crestinu, și sa se deprinda a fi omu de omenia și sa scia sa îngrijésca cu minte neorbita de ale lui: de ogorulu, de bordeiulu, de vit'a sea; și sa scia cum sa si le pastreze și sa si le apere de cei rei și de totu reulu, și mai alesu, cá sa scia totu omulu, ca-i Románu și cátu de mare e tier'a Románului, și cátu este datoriu fia-care sa iubésca și sa-si puna tóta dragostea și viét'i'a pentru tier'a lui și pentru Domnitoriulu eii; ca déca tier'a nu mai este, nici dreptate, nici bine nu mai pôte fi nimonvi, ca dice Románulu: „De mil'a strainului feresce Dómne și pre dusmanii mei!“

Sateniloru! Scólele se deschidu la 1 Septembrie în tóte pártile tieriei; grabiti dara cu totii de a tramite copilasii vostri la scóla, ca e spre binele loru și alu vostru și alu tieriei întregi; și apoi este acum'a și o lege, care dice otaritu, ca totu copilulu și tóta fetit'i'a, de versta de 8—12 ani, numai decâtu sa mérga la scóla. S'a facutu acést'a lege, fratiloru, pentru ca a aflatu Mari'a Sea Voda, ca mai suntu unii sateni atátu de nepricepatori de binele loru și alu copilasiloru loru, de nu-si tramite copilasii la scóla, macaru de-si este scóla chiaru în satulu loru. Apoi, de acum, asemenea dusmanii ai copiiloru loru, sa scia ca nu le mai este fertata asiá urmare; ca déca nu voru tramite copiii la scóla, legea dice otaritu: sa plátésca strafu 20 de parale pe di de lipsa la scóla, la cut'i'a satului.

De aceea eu vestescu totóturu sateniloru cele ce dice legea; și sum siguru, ca cu totii dela olalta, cá bunu crestini și cá bunu Románi, veti tramite baietii și fetele vóstre la scóla, și asiá nu voru trece multi ani și nu va mai remané în tier'a romanésca nimeni, care sa nu scia citi și scrie și a-si grijí cu minte neorbita de trebile lui, sa-si sporésca cele bune, eara mai presusu de tóte nu va mai remané nimeni, care sa nu-si iubésca tier'a lui și pre Domnitorulu, și sa fia asiá 5,000,000

de suflète totu intr'un'a si iatr'unu gându. Atunci nu va trece mai multa nici prin cugetulu dusmanului tiei, ca va mai poté navalí, pradá si robí pre Románu in tier'a lui cá in o tíera pustia!

La scóla dara, toti copiii, baieti si baiete, ca asiá dice legea; si numai dela scóla e mantuire!

Ministru C a r i a g d i.—

Dupa unu telegramu alu foiloru viense, Principele nu numai aru fi datu amnestia totoruru celoru compromisi la cravalulu din 3 Augustu, ci aru fi applacdatu si o summa de 5000 lei pentru cei ce au cadíutu jertfa revoltei, si respective pentru remasii loru.

Prospectu politicu.

Politic'a cea mare européna, se vede, ca inca nu si-a terminatu feriele de véra; cáci lucrările ei suntu neînsemnate atátu in privinti'a multimei, cátu si a calitatii. Noi le vomu insirá in estrasu scurtu in cele urmatóre:

Despagubirea Austriei pentru cederea Lauenburg-ului (precum se scie 2½ mill. taleri danesesci) sa fia si urmatu, si inca din casset'a privata a regelui Prussiei, care prin acestu ofertu din partea sea fára 'ndoiéla a voitu sa 'ncunguire conflictulu cu constitutiunea tiei, in intielesulu cárei'a ori ce espense ale statului trebuie sa fia incuviintiate de camera.

Cu privire totu la ducatele Elbane, generalulu austriacu Baronu Gablenz a sositu in Holstein si indata a si emisu cátra locuitori o proclamatiune, in carea-i provóca, a pastrá si in venitoriu moderatiunea si intielepciunea, ce-i caracteriseza, promitiendu-le totdeodata, ca la administratiunea ducatului, de-si nu póte urmá vre-o politica decidátore, totusi va cautá cu totu deadinsulu la imbunatatirea materiala si spirituala a poporului, si se va lolosi in mesura deosebita de fiii patriei loru. Guvernulu austriacu de acolo si-a luat numirea: Regimulu de tíera alu ducatului Holstein.

In Franci'a a reposatu in nóptea din 10 spre 11 Septembrie c. n. generalulu Lamoriciere, cunoscutu din anii trecuti cá generalu papalu. — In 11 Septembrie a urmatu intalnirea familielor imperatesci a Franciei si regesci a Spaniei. Vre-unu resultatu alu acestei intalniri firesco nu se vede in publicu; dar tóte diuarele scriu, ca convenirea s'au facutu cu cea mai mare pompa din amendóue pártile. — Unu telegramu spune, ca dupa „Monitorulu“ din 13 Septembrie, poterile (care?) aru fi incheiatu o conventiune, privítore la navigatiunea la gurile Dunarei.

In Greci'a se pare ca iar se pregatesce o eatastrofa nefericita de resturnare. Un'a dupa alt'a sa se fia descoperitu in ceste din urma trei conjuratiuni; dar puterea regelui e prea mica, decátu sa póta lucrá cu energia incontr'a acestoru complete, cu tóte ca urdítorii loru i suntu cunoscuti.

In fine se spune si o fama privítore la statulu nostru austriacu, carea aru fi, ca ministrulu nostru de esterne, contele Mensdorff, are de cugetu a se retrage cátu mai curendu dela postulu seu.

Insemnare

despre summ'a baniloru adunati din bunavointia dela bine-simítorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Din Comun'a Straj'a

Dela biserica si comunitate 41 f. 20 xr. Stefanu Popoviciu Parochu si Cons. Assesoru 5 f., Iosifu Pop'a Negotiatoriu 2 f., Ecaterin'a Pop'a Soti'a lui. 1 f., Alessandru Bufanu Docinte 1., Nicolae Bug'a Jude 1 f., George Tivigu Antiste 1 f., Paraschivu Issacu Antiste 1 f., Lazaru Barbulo Epitropu 50 xr. Parasevnu Licaretiu graniceri 1 f., Ioann Poporanu Slujitorju bisericei 50 f., Dimitru Nicolaieviciu graniceriu 40 xr. Lazaru Tivigu Scolariu 20 xr. Dimitru Verlanu graniceriu 40 xr., Ioann Munteanu graniceriu 50 xr. Duuntru Baiasiu gran. 40 xr. Angilet'a Capriti'a gran. 50 xr. Vasilie Buda gran. 40 xr. Summ'a 28 fl.

Din Comun'a Petruvasila.

Avraamu Murgu Preotu 2 f., Pavelu Bore'a Parochu 2 f., Nicolae Raichiu primu locotenentu 1 f., Ales'a Davidu Antistu supremu 1 f., Iosifu Manghiu docentu 1 f., Stefanu Davidoviciu Antistu 1 f., Mareo Lolinu negutiatoriu 1 f., Trifonu Schebelgiu negutiatoriu 1 f., Summ'a 10 fl.

Din Protopopiatulu Lugosiului:

Comun'e bisericesca gr. o. din Lugosiu 500 f., Comun'a bis. gr. or. din Silh'a 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Saculu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Govosdi'a 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Ien'a 6 f., Comun'a bis. gr. or. din Ceresiu-Temesiu 12 f., Comun'a bis. gr. or. din Sidiór'a 25 f., Comun'a bis. gr. or. din Lugosiulu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Satulu-micu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Criciov'a 40 f., Cemun'a bis. gr. or. din Hezeresiu 5 f., Comun'a bis. gr. or. din Tapi'a 12 f., Comun'a bis. gr. or. din Harmadi'a 6 f., Comun'a bis. gr. or. din Olosiagu 8 f., Comun'a bis. gr. or. din Honorisiu 4 f., Comun'a bis. gr. or. din Bolduru 16 f., Comun'a bis. din Sacosiu 10 f., 18 xr. Comun'a bis. gr. or. din Furducu 2 f., Comun'a pis. gr. or. din Senersigu 6 f., Magnif. d. Atanasiu Ratz de Ca-

Redactoru respundiatoriu Zacharia Boiu.

ransebesiu Vice Comite Lugosiu 20 f., Alessandru de Atanasieviciu Advocatu 30 f., Constantinu Radulescu Adv. 20 f., Dr. Aureliu Maniu 25 f., Iulianu Ianculescu preceptoru Comit. 25 f., Constantinu Gic'a proprietariu de Dejanfalv'a s. a. 20 f., Philipu Pascu Proto-fiscalu 10 f., Constantinu Udrea negutiatoriu si curatoriu I. s. bis. 20 f., Ioann Pavelu Senatoru 5 f., Ioann Panaiotu negutiatoriu 2 f., Demetriu Popovitia 5 f., Vasiliu Stoianu Jude primariu 25 f., Vasilie Raduloviciu negutiatoriu din Biserica alba 100 f., Prin d. Parochu si Administratoru Iosifu Tepmea, s'au adunatu Lugosiu 1 f., Ioann Brandusiu post'a din Chizeteu 12 f., Nicolae Popoviciu barbiri 40 xr., Ioann Glavanu Croitoriu 1 f., Iosifu Fogarasiu proprietariu 2 f., Pavelu Micliciu Fauru 40 xr., Ioann Lupu economu 1 f., Stefanu Sbaganu 50 xr., Ioann Ieti'a Olarin 40 xr., Dimitriu Mondiriu economu Lugosiu 20 xr., Amali'a Lipovanu invetiatorésa 1 f. 20 xr., Nicolae Andreiu economu 40 xr., Stefanu Lipovanu invetiatoriu 1 f., George Barbu Cococariu 1 f., Dela cehulu onoratiloru maistori cococari 40 f., Dela onoratiu maistori barbiri 10 f., Prin d. Parochu Mateiu Ignea sau adunatu 1 f., Vasilie Malancoviciu diurnistu 80 xr., George Svaboda turtariu Lugosiu 2 f., Ioann Stefanig'a Controloriu 2 f., Iotia Lupu economu 50 xr., Ionnu Licker ferariu 50 xr., Din'a Mircu economu 40 xr., Constantinu Popoviciu cococariu 50 xr., Constantinu Mateiu economu 20 xr., Nicolae Lipovanu economu 1 f., Ioann Condali negutiatoriu 1 f., Petru Vasi economu 50 xr., Dimitrie Vancea esactoru 50 xr., Constantinu Berariu Cismasiu 10 f., George Daminescu economu 50 xr., Dimitrie Popoviciu cismasiu 40 xr., Vasiliu Arjoc'a economu 50 xr., Vasiliu Groz'a 50 xr., Ioti'a Jurc'a micu 80 xr., Sofi'a Dicu negutiatorésa 1 f., Nicolae Murariu economu 20 xr., Ilie Siuclea 20 xr., Ioann Tunciu 50 xr., Iosifu Lipovanu cococariu 50 xr., Ioann Hertiegu possessoru 1 f., Constantinu Andreiu economu 50 xr., Georgiu Grozavescu 50 xr.

Summ'a 1149 f. 68 xr.

Nr. 33—3 CONCURSU.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca de class'a a patra, dela scóla capitala din Branu, cu unu salariu anualu de 200 f. v. a., cuartiru si 4° de lemne,— spre ocuparea ei se deschide concursu pána la 15 Septembrie a. c.

Concurentii, dela cari se cere, sa fia absolvatu celu putnu gimnasiulu inferioru, au sa inainteze cererile loru cuviinciosu instruate— la subscribulu Scaunú Protopopescu pána la terminulu de susu.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.

Zernesci, in 20 Augustu 1865.

I. Metianu, Protopopu.

Nr. 35—3 Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele gr. orient. din Protopopiatulu Turd'a superióra,

a) Mesterhaz'a impreunata cu unu salariu anuale 120 fl. v. a., si cortelu liberu si lemne,

b) Polat'a impreunata cu unu salariu anuale 80 fl. v. a., si cortelu liberu si lemne,

c) File'a impreunata cu unu salariu anuale de 80 fl. v. a., cortelu si lemne,

d) Rip'a de josu impreunata cu unu salariu anuale de 125 fl. v. a. cortelu liberu si lemne,

e) Iabeni'ta impreunata cu unu salariu anuale 65 fl. v. a., cortelu liberu si lemne,

f) Hodaculu Gargiului impreunatu cu unu salariu anuale 32 fl. v. a., cortelu si lemne,

g) Nadasi'a romána impreunata cu unu salariu anuale de 24 fl. v. a., cortelu si lemne,

La care se deschide Concursu pána la 15 Octobre st. v., cari aru dori de a ocupá vre-un'a dintre aceste statiuni invetiatoresci, pána la suscitata di au a-si aterne concursesele la subscribulu, cuviinciosu timbrate.

a) Adeverintia de botezu, ca suntu de religiunea gr. res.

b) Adeverintia despre studiele absolvate,

c) Adeverintia despre portarea morala si politica, precum si adeverintia despre serviciulu de pána acum.

Protopopiatulu si Inspectoratulú Distr. scolaru gr. res. alu tractului Turd'a superióra.

Idicelu in 21. Augustu 1865.

Iosifu Brancoveanu

Protopopu si Inspectoru distr. scolaru.

Ce-va de risu.

Au esítu de sub tipariu Brosiur'a intitulata „Caliculu Umoristicu“ si se afla de vendiare in tipografiá lui Iosifu Drotleff, strad'a Macelariloru, nr. 6 in Sabiu. Doritorii a-si procurá acésta brosiura sa binevoiesca a se adressá prin epistole francate la tipografiá numita. Pretiulu 60 xr. jumetate pentru fondulu juristiloru. —

Nr. 36—2

Corespunéintia:

P. R., Fúzes-Sz. Petru Replie'a veti ave bunatate a o tramite la acelasi diuariu, unde a esítu acús'a, si numai la casu de neprimire la noi.— I. G. si D. A. in A. Cea mai cordiala multiamita.

Editura si tipariulu tipografiei archidiecesane.